

Valikõppeaine „Usundiõpetus“ 7.klass

Haapalu Põhikoolis õpetatakse usundiõpetust valikainena kolmandas kooliastmes, 7.klassis.

Tänapäeva maailmas on religioonide tundmine muutunud äärmiselt oluliseks, rikastades meie arusaama nii ajaloost, kultuurist kui ka kaasaja sündmustest ning aidates mõista erinevalt maailma tajuvaid inimesi. Paljud konfliktid, aga ka koostöövõimalused maailmas on juurdunud usulistes erinevustes ning religioonide tundmine aitab seda mõtestada. Lisaks on religioonidel oluline roll inimeste isiklikus maailmavaates ja elufilosoofias. Suurte küsimustega, nagu elu mõte, moraal ja eksistents, seotud uskumused on tihti seotud religioosete veendumustega. Religioonide tundmine pakub võimalust süveneda nendes küsimustes ning kujundada ka enda isiklikku maailmavaadet ja eetilisi põhimõtteid.

Valikaine staatusest lähtuvalt tuleb õpetajal teha riiklikus õppekavas aine üldpõhimõtteid arvestades palju valikuid ise – olenevalt sellest, millised on õpilaste valmisolekud ning milliseid võimalusi on pakub meie piirkondlik Läänemaa eripära. Õpetamisel peab õpetaja läbi mõtlema, kuidas see, mida usundiõpetuses õpitakse, seostub: õppijate kogemusmaailmaga, juba läbitud materjaliga, eelnevate teadmistega, teiste ainetega ja kohalike ja üleilmsete usukogukondadega. Lisaks enda välja töötatud materjalidele on õpetajal võimalik kasutada materjale ja ainekava, mis on leitavad riikliku õppekava veebis: <https://projektid.edu.ee/pages/viewpage.action?pageId=211453974>

Oluline on leida tasakaal iga õpitud religiooni puhul empaatiavõime suurendamise ja kriitilise meele säilitamise vahel, vastava religiooni korrastatud õpetuse ja elatud religiooni vastuoluliste avaldumisvormide kajastamise vahel. Oluline on käsitleda õpetatavat nii, et õpilased mõistaksid iga religiooni põhituuma ja samas aduksid nende sisemist mitmekesisust. Religioonidel on palju viljakaid kokkupuutepunkte teiste eluvaldkondadega. See annab hea võimaluse ainetevaheliseks lõiminguks.

III kooliastme rõhuasetus

Kolmanda kooliastme temaatiline kese on maailmareligioonid – nende õpetused, praktikad ja sisemine mitmekesisus. Olulist rõhku pööratakse religiooni ja kultuuri vastastikustele mõjutustele. Õpilased saavad praktiliste ülesannete kaudu arendada allikakriitilisust ning arendada religiooni

uurimiseks vajalikke oskusi, püstitades küsimusi ning kogudes nende küsimuste vastamiseks vajalikku infot. Õpiülesanded suunavad uurima ja analüüsima allikmaterjale, ärgitavad debateerima aktuaalsetel teemadel, innustavad looma ning allikakriitiliselt lisainfot otsima. Seda tehes otsitakse püstitatud küsimusele vastust mitmest erinevast perspektiivist ning võrreldakse erineva meetodikaga saadud tulemusi. Õpiprotsessis on lahutamatu omavahel põimunud kolm olulist küsimuste ringi:

1. Religiooni ainealased teadmised ja kontseptsioonid - representatsiooniküsimused: Kuidas erinevad kultuurid ja usulised traditsioonid mõistavad ja vahendavad arusaama jumalikust või pühast? Milline roll on religioonil ühiskonnas ja kuidas see kujundab inimeste maailmavaadet? Kuidas erinevad usulised vaated võivad mõjutada üksikisikute otsuseid ja käitumist? Kuidas on võimalik erinevate religioonide esindajatel leida ühiseid punkte või mõista erinevusi?

2. Õpiprotsessid ja uurimismeetodid: Miks on oluline mõista, kuidas omandatakse teadmisi religiooni valdkonnas? Kuidas erinevad õpistiilid ja -meetodid mõjutavad arusaamist religioonist? Millised uurimismeetodid on kõige tõhusamad religiooni eri aspektide uurimisel, võttes arvesse selle kompleksust ja subjektiivsust? Kuidas tagada objektiivsus religiooni uurimisel?

3. Isiklikud hoiakud ja eneserefleksioon: Kuidas isiklikud veendumused ja väärtused mõjutavad õpiprotsessi? Miks on oluline olla teadlik oma eelarvamustest ja kuidas need võivad mõjutada meie arusaamu? Kuidas arendada avatud mõtlemist ja austust erinevate uskumuste suhtes? Kuidas eneserefleksioon võimaldab paremini mõista religiooni mitmekesisust?

Õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes

III kooliastme lõpuks õpilane:

1) oskab usundeid klassifitseerida ja nimetada maailma erinevates osades enam levinud usundeid; teab Eestis levinud suuremaid usundeid, eristab suuremaid konfessioone ja usulisi rühmitusi;

2) kirjeldab olulisemaid eesti rahvausundi põhijooni ning toob näiteid selle avaldumisest tänapäeval; selgitab käsitletud usundite õpetuse ja eetika põhiseisukohti ning tunneb nende usundite teket, tähtsamaid suurkujusid, usulisi rituaale ja nende väljendumist kultuuris; leiab seoseid usu väljendumisvormide ja vastava usundi põhiideede vahel; kirjeldab olulisemaid kristlikke pühi ning toob näiteid kristluse tähendusest Eesti kultuurile ja ühiskonnale nii ajaloo kui ka kaasajal;

3) võrdleb erinevaid religioone, analüüsib näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju inimese ning ühiskonna elus nii positiivsete kui ka probleemsete ilmingutena;

4) analüüsib religioossete konfliktide põhjusi; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise; pakub võimalusi erinevate religioossete vaadetega inimeste dialoogiks ning koostööks;

5) sõnastab oma maailmavaate mõningaid jooni; analüüsib enda maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud usundite ja maailmavaadete valguses;

6) otsib teavet usundite kohta ja hindab allikate sobivust.

III kooliastmes õpivad õpilased lähemalt tundma vähemalt viit usundit, nende seas tutvutakse eesti rahvausundi ja kristlusega kui Eesti kultuurilugu enim mõjutanud usunditega. Erinevate usunditega tutvutakse õppesisus kirjeldatud aspektide kaudu, keskendudes vastava usundi jaoks olulisematele tahkudele. Erinevate usundite ja maailmavaadetega tutvumise kaudu õpitakse neid võrdlema ning nägema religiooni ja kultuuri seoseid. Tähtis on kujundada avatud ja lugupidav hoiak erinevatesse kultuuridesse. Projektõppe võimalused, lühireferaatide koostamine, teabe hankimine teatmeteostest ja internetist ning leitud materjalide kriitiline hindamine arendavad iseseisva õppimise oskust. III kooliastmes arendavad õpilased oma arutlusoskusi ning õpivad oma seisukohti faktidele ja loogilistele arutluskäikudele toetudes põhjendama. Usundite puhul õpitakse tundma ka nende sisemist mitmekesisust tavade, kommete ja religiooni väljendumisel inimeste igapäevaelus, samuti leidma lihtsamaid seoseid religioonide väljendusvormide ja nende õpetuste vahel.

Õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) kasutatakse nüüdisaegseid e-õppekeskkondi ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: erinevate usundite pühapaigad, kalmistud, muuseumid, näitused, arvutiklass;
- 7) kasutatakse õppijakeskseid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine, projektõpe, õpimapi ja uurimistöo koostamine.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ja kooli õppekavas sätestatust. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. **Hoiakuid ega väärtusi ei hinnata, nende kohta antakse õpilasele tagasisidet.** Hinnata saab arutluskäigu loogilisust, veenvust, argumenteeritust. Õpilane peab olema hindamises aktiivne osaline, tema selgitustel, põhjendustel ning eneseanalüüsil on oluline roll. Väärtusi ja hoiakuid võimaldavad analüüsida rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö. Hindamine peab väärtustama lahenduste erinevusi ja õpilaste isikupära. Hindamine on vahend õpilase arengu toetamiseks. Hindamismeetodeid valides arvestatakse õpilaste vanust, nende individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega, toetades õpilase arengut. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Õppekeskkonna kujundamise põhimõtted

Sotsiaalne ja vaimne õppekeskkond põhineb lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel. Kõiki õpilasi koheldakse eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ja isikupära. Erinevaid maailmamõistmise viise käsitledes julgustatakse empaatilist suhtumist ning vastastikust lugupidamist. Usundiõpetust korraldades ja õpetades peab austama õpilaste koduseid tõekspidamisi ning nendega arvestama. Õpetaja loob klassiruumis ja õppekäikudel õpilastele võimaluse näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega. Soovitav on kaasata õpilasi usundiõpetuse ainesisu valikutesse. Märatakse ja ennetatakse õpilaste omavahelist kiusamist ja vägivalda.

Lähtuvalt õpilaste valmisolekust ja teadmiste tasemest, Läänemaa piirkonna eripärast või kui ilmub uus õppetööks sobivad materjale, saab õpetaja teha lõplikud otsused, kuidas tunde ülesse ehitada ja millele rõhuasetus panna.

Näidis ainekava usundiõpetuse jaoks:

7.klass USUNDIÕPETUS				
Õpitulemused	Teema ja õppesisu	Üldpädevuste ja läbivate teemade käsitlemine Lõiming ja piirkondliku ning kooli eripära arvestamine	IKT, praktilised tööd , õppekäigud, õpiprojektid jm	Hindamine
Sissejuhatus				
ÕPILANE: tunneb ära mõningaid religioosseid ilminguid erinevates elusfäärides. nimetab religioonide tundmise põhjuseid. kasutab õpitud mõisteid kontekstis.	Millesse inimesed usuvad ning kuidas avaldub usk inimeste elus? Usundite ja maailmavaadete mitmekesisus Mõisted: religioon, kultuur, maailmausund, etniline usund, pärimuslik usund, monoteism, polüteism, ateism	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, teabekeskond Üldpädevustest toetatakse enim kultuuri- ja väärtus- pädevust läbi erinevate religioonidega tutvumise. Samuti toetatakse sotsiaalset- ja kodanikupädevust läbi erinevate keskkondade reeglite tundma õppimise ning religioonide- ja rahvaste omapära tundmaõppimise. Ainetevahelist lõimingut toetatakse geograafiaga ja ajalooaga.	Õpilased toovad näiteid, missuguseid religiooniga seotud ilminguid nad tunnevad. Ajurünnak: miks on vaja religioone tunda? Sissejuhatav ajurünnak: tooge välja nii palju kultuure ja nendega seotud usundeid, kui oskate. Kuidas väljendub kristlus Eesti kultuuris? Tegevusülesanne: vaata, kas sul õnnestub ühendada pühad tekstid õige usundiga: https://www.purposegames.com/game/religions-holy-texts. Tegevusülesanne: uuri Maailma Majandusfoorumi lehekülge (materjalide	Projektõpe: Meie klassi juured. Iga õpilane uurib oma perekonna lugu ja koostab lühireferaadi leitud rahva usu- ja kultuuritraditsioonides ning tutvustab seda kokku lepitud viisil (esitlus, fotokollaaž, plakat, video vm) kaaslastele. Külla võib kutsuda ka vanemaid, kes tutvustaksid oma rahva/ usundi kombeid, traditsioone.

			veerus) religiooni ja selle seoste kohta teiste eluvaldkondadega. Vali välja üks eluvaldkond ja uuri, mida täpsemalt ja miks peaks selle valdkonna esindaja religioonidest teadma.	
ÕPILANE: tunneb erinevaid religiooni definitsioone ja oskab religioone klassifitseerida mõistab religioonide uurimise põhjuseid.	Mis on religioon? Miks on vaja tunda usundeid?	Üldpädevustest toetatakse õpipädevust läbi tegevuste, mis on seotud info otsimisega, andmete uurimise ja töötlemisega ning oma tööde esitlemisega. Ainetevahelist lõimingut toetatakse matemaatikaga seoses tööga andmetega ning ühiskonnaõpetusega läbi Eesti ühiskonna religioosse kuuluvuse analüüsi. Eripära lähtuvalt Läänemaast: Võimalus teha õppekäike Läänemaal asuvasse kirikutesse. Tutvuda erinevate religioonidega Läänemaal ja Haapsalus.	Lühiloeng: erinevad religiooni definitsioonid ja klassifikatsioonid Arutelu: mis neis definitsioonides on ühist, mida erinevat? Eestis olevate erinevate uskude esindajatega saab tutvuda https://sisu.ut.ee/kohtumised lehel. Tegevusülesanne rühmades: mine mõnda oma kodukoha pühakotta ja tee sellest pühakojust ja võimalusel ka mõnest sellega seotud inimesest (pastor, preester, rabi, kiriku koristaja või abiline vms) tutvustav video. Mis on kõige olulisemad asjad, mida video peaks kajastama?	Tegevusülesande hindamine

ÕPILANE: leiab informatsiooni religioonide leviku ja statistika kohta Eestis ning maailmas. nimetab suuremaid usundeid ning nende levikupiirkondi. nimetab mõningaid Eesti usulist maastikku kujundanud faktoreid.	Ülevaade religioonide levikust maailmas (levikugeograafia ja statistika) Mõised: kristlik kultuuriruum, usuvabadus, kristlus, reformatsioon, judaism, islam, budism, maausk	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: geograafia: kaardi tundmine, matemaatika: statistilised andmed, emakeel: debatt	Religioonide levik ning statistika, eraldi Eesti statistika. Arutelu rühmades: miks on Eestis võrreldes Soomega vähe religioonidega seotud inimesi? Rühmad esitlevad oma põhjendusi.	Statistiline ülesanne. Õpetaja võib hinnata andmete otsimise ja analüüsimise oskust.
ÕPILANE: sõnastab oma maailmavaate mõningaid jooni.	Kokkuvõtete tegemine, õpitu kordamine	Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine Ainetevaheline lõiming: emakeel: arutlev kirjand Inimese- ja ühiskonnaõpetus: identiteet	Arutlev kirjand „Religioon ja mina“	Kokkuvõte hinne kas jooksvate tööde või kirjandi eest.
Tutvumine erinevate religioonidega				
Põlisrahvaste usund (eesti rahvausundi näitel)				
Õpitulemused	Teema ja õppesisu	Üldpädevuste ja läbivate teemade käsitlemine Lõiming ja piirkondliku ning kooli eripära arvestamine	IKT, praktilised tööd , õppekäigud, õpiprojektid jm	Hindamine
ÕPILANE: klassifitseerib eesti muinasusundit loodususundina.	Sissejuhatav tund loodususundisse Mõisted: rahvausund, loodususund, maausk, hiis	Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet Ainetevaheline lõiming: Geograafia: kaart. Maade kliimaatilised tingimused.	Arutelu ja infootsingu ülesanne: „Põlisrahvaste usundile iseloomulikud jooned“	Tegevusülesande tutvustamine teistele ja esitluse tutvustus

toob esile loodususundile iseloomulikke jooni.		Läänemaa eripära: Tutvuda ja võimaluse korral võtta ette õppekäik Läänemaal ja Haapsalus asuvate muinasasu objektide juurde.	Individuaalne tekstianalüüs maausulistel leitavatest põlisrahvaste usundite joontest http://www.maavald.ee/maausk.html Tegevusülesanne: minge välja ja pildistage 12 pilti virtuaalse kalendri jaoks teemal: asjad, mis ei muutu läbi ajaloo. Koosta saadud piltidest ilus kalender kas Canva või mõnes muus endale sobivas keskkonnas. Oma kalendri teistele tutvustamine.	
ÕPILANE: nimetab Eesti jaoks olulisi pöördelisi sündmusi. mõistab, et usund on pidevas muutumises.	Pöördepunktid Eesti ajaloos, mis on mõjutanud eestlaste usundit	Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, teabekeskond, tervis ja ohutus Ainetevaheline lõiming: ajalugu: Eesti ajaloo ülevaade.	Rühmatööna ajajoone koostamine Filmi lõikude vaatamine ja analüüs (õpetaja leiab eakohased filmilõigud, mis kajastavad pöördelisi ajaloo sündmusi Eestis)	
ÕPILANE: mõistab looduse olulist rolli inimese jaoks. toob näiteid eestlaste suhtumise kohta loodusesse ajaloos.	Eestlaste läbisaamine loodusega	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, keskkond ja meid ümbritsev Ainetevaheline lõiming: bioloogia: linnud; suhtumine loodusesse, emakeel: rahvapärinus	Suminarühm: kas olen visanud münte purskkaevu ja miks ma seda teen / miks seda tehakse? Töö tekstiga „Linnud rahvausundis“ (M. Hiiemäe artiklist „40 lindu Eesti	

toob näiteid rahvapärilike ütluste kohta.			rahvausundis”, ilmunud Mäetagused nr 1–3. http://www.folklore.ee/tagused/nr1/linnud.htm	
ÕPILANE: talletab varem õpitut.	Kokkuvõtte eesti muinas- ja rahvausundist	Läbivad teemad: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond Ainetevaheline lõiming: Ajalugu: teaduslik uurimine; rahvakombed	Ajurünnak ning rühmatöö erinevate ajalooliste allikate tugevustest ja nõrkustest Kuldvillak teema kordamiseks	
Hinduism				
ÕPILANE: tunneb hinduismi põhimõisteid ning põhijooni. eristab lääne ja ida ajakäsitlust ning sellega seotud arusaama inimesest ja maailmast.	Kujunemine ja tähtsamad uskumused Mõisted: atman, brahman, dharm, polüteism, karma, veedad, reinkarnatsioon, kastisüsteem	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: geograafia: kaart, matemaatika: aja mõiste. Ajalugu: india ajalugu	Sissejuhatav rühmatöö: mida sa tead hindudest? Lühiloeng: hinduismi kujunemisest ning tähtsamatest uskumustest: reinkarnatsioon, karma, atman, brahman, kastisüsteem	
ÕPILANE: tunneb olulisemaid jumalaüldmõisteid ning hinduistlikke sümboleid.	Ülima ilmingud Mõisted: Višnu, Šiva, Rama, Hanuman, Brahma. Polüteism,	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet	Erinevad rühmad saavad erinevad jumalakäsitlused hinduismis: Višnu, Šiva, Rama, Hanuman, Brahma. Polüteism, monoteism, ateism hinduismis.	Jumalakäsitlustest esitluse koostamine, teistele ettekandmine.

mõistab, et hinduismis võib korraga olla esindatud mitmeid arusaamu brahmanist.	monoteism, ateism hinduismis.		Arutelu: kuidas saavad kõik need mahtuda ühe religiooni alla?	
ÕPILANE: teab, et hinduismis on suulisel pärimusel niisama oluline kaal kui kirjalikul. tunneb hinduistlike pühakirjade nimesid ja teab nende üldist sisu.	Pühakirjad	Kirjandus: india kirjandus	Lühiloeng: veedad, upanišadid, Ramajana. Töö tekstiga Rühmatöö: vastata teksti alusel esitatud küsimustele	
ÕPILANE: tunneb pühade nimetusi, rituaalidega seotud mõisteid ning pühasid paiku. tunneb templi külastamise etiketti.	Rituaalid ja pühad	Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Kehaline kasvatus: jooga, kehaline tervis ja vaimne tasakaal. Geograafia : India kaart. Ühiskonnaõpetus: kombed eri kultuurides.	Soojendusharjutus: meditatsiooni- ja joogaharjutus. Esitlus: hindu eluviis, puudžad ja siirderiitused. Pühad paigad. Näiteid India templitest. Ühe olulisema hinduistliku tähtpäeva tutvustus (Diwali, Holi)	teeb kodutööna lühireferaadi hindude jumala(te)st või püha(de)st. Iseseisev töö: võrrelda eestlase ja hindu pühade veetmise viise, erinevused ja sarnasused
Budism				
ÕPILANE: tunneb Siddharta Gautama elu olulisemaid sündmusi.	Siddharta Gautama lugu Mõisted: munk, nirvaana	Ainetevaheline lõiming: geograafia: töö kaardiga, ajalugu: india ajalugu.	Sissejuhatav rühmatöö: mida sa tead budistidest? Lühikese sissejuhatuse järel loevad õpilased iseseisvalt Siddharta Gautama elulugu	

oskab kasutada olulisemaid mõisteid kontekstis.			ning joonistavad sellest 8-osalise pildiriba.	
ÕPILANE: tunneb budismi põhiseisukohti ja õpetust. oskab oma seisukohti esitada ja kaitsta.	Õpetus: 4 õilsat tõde ja 8-osaline tee	Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Kunstiõpetus: budistlik kunst, emakeel: oma seisukohtade põhjendamine.	Esialgu ise, siis väikerühmades järjestavad õpilased 8-osalise tee sammud tähtsuse järjekorras. Töö tulemusi esitletakse. Mandalate joonistamine ja värvimine	Esitluste ettekanne
ÕPILANE: nimetab pühade nimetusi, rituaalidega seotud mõisteid ning pühasid paiku. teab, et eri maades tähistatakse pühi erinevalt.	Kombed ja pühad	Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Geograafia: töö kaardiga.	Ringlev ülevaade: budismi pühad ja traditsioonid eri paigus Suminarühm: millisest traditsioonist sooviksin osa võtta ja miks?	
ÕPILANE: kirjeldab budisti eluviisi ja arusaamu.	Eluviis. Munklus	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Geograafia: erinevad kultuurid.	Töö ettevalmistatud tekstiga „Ma olen budist“. Õpilastel on võimalus küsimustele vastates reflekteerida oma eluviisi.	
ÕPILANE: teab budismi suuremaid harusid ning nimetab peamisi erinevusi. tunneb mõistet <i>dalai-laama</i> .	Budismi levik ja areng tänapäeval	Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Kirjandus: budistlikud tekstid, ühiskonnaõpetus, emakeel: väitlus.	Budismi eri suunad, budismi ja hinduismi võrdlus. Tutvumine mõne dalai-laama tekstiga Väitlus: budism on eestlasele lähedane usk. Väitlusrühmad	koostab kodutööna lühireferaadi „Budism ja budistid Eestis“.

			valmistavad ette oma poolt- ja vastuargumendid. Need kantakse tunnis ette.	
Judaism				
ÕPILANE: tunneb juutluse tekkimist ja keskseid tegelasi ning nende tegevuse olulisemaid aspekte.	Kesksed tegelased Mõisted: monoteislik usund, toora, diasporaa, holokaust, tanak, kipa, rabi, sabbat, sünaagoog	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Ajalugu: Lähis-Ida, kunstiõpetus: religioosne kunst.	Sissejuhatav rühmatöö: mida sa tead juutidest? Lühiloeng: tuntud kunstiteoste abil juutluse teke ja kesksed isikud: Aabraham, Mooses, Taavet	
ÕPILANE: nimetab juutide pühakirja põhiosi. oskab nimetada mõnd vanasõna või kõnekäändu Vanast Testamendist. kasutab kontekstis mõisteid <i>Toora, psalm, prohvetid ja kirjutised</i>.	Toora, prohvetid ja kirjutised mõisted: Toora, psalm, prohvetid ja kirjutised.	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus Ainevaheline lõiming: Kirjandus: Vana Testament; tekstižanrid	Töö alustekstiga: valitud lõigud Vanast Testamendist. Töölehe täitmine. Käsud ja keelud, vanasõnad ja kõnekäändud Vanast Testamendist.	
ÕPILANE: teab olulisemaid sabbatireegleid, siirderiitusi ja juutluse pühi ning sümboloid.	Sabbat ja pühad, jumalateenistus	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus Võimalusel: õppekäik sünaagoogi	Esitlus: kuidas tähistatakse sabbatit, siirderiitusi ja juutluse pühi. Suminarühm: milliseid erilisi aegu, päevi ja tegevusi on enda elus?	

teab juutide erinevast ajaarvestusest. tunneb sünagoogis käimise etiketti.			Jeruusalemm – püha linn või sünagoog Eestis („Ajalik ja ajatu“, sobiva filmilõigu vaatamine	
ÕPILANE: tunneb mõisteid <i>töötatud maa, Jeruusalemma tempel, diasporaa, holokaust, Iisrael</i> . oskab oma teadmisi kasutada arutelus.	Juutus maailmas. Sionism, holokaust, oma religiooni hoidmine	Läbivad teemad: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Ajalugu: juutide ajalugu	Töö tekstiga „Ma olen juut". Vastamine küsimustele. Arutelu: mis on teinud juudiusu nii mõjusaks?	koostab kodutööna lühireferaadi „Judaism Eestis. Judaismi mõjud lääne kultuurile“.
Kristlus				
ÕPILANE: tunneb üldjoontes Jeesuse elu ja ristiusu teket.	Tekkimine ja kesksed isikud Mõisted: pühad, tähtpäevad, rahvakalender, katekismus, traditsioon	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet Ainetevaheline lõiming: Ajalugu: vana aeg, kunstiõpetus: kristlik kunst.	Lühiloeng „Tuntud kunstiteoste esitlus: ristiusu tekkimine – Jeesus, Paulus“ Video analüüs Töölehte koostamine materjalide abiga	Teiste koostatud töölehe täitmine
ÕPILANE: teab, et evangeeliumite tekstid pärinevad erinevatest allikatest. võrdleb erinevaid tekste.	Pühakiri – Vana ja Uus Testament	Ainetevaheline lõiming: Kirjandus: Uus Testament, tekstikriitika.	Sissejuhatav lühiloeng Uuest Testamendist, tutvumine valitud lõikudega Uuest Testamendist	

ÕPILANE: tunneb mõistet <i>sakrament</i>, on tuttav kristlike talituste ja siirderiitustega. nimetab kristlikke pühi ning nende peamist usulist sisu.	Sakramendid ja pühad	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet	Arutelu: missugused kristlikud pühad on meie kalendris ja mis on nende usuline sisu? Vestlus paarides: missugune püha on sinu kodus kõige olulisem ja kuidas seda tähistatakse?	
ÕPILANE: tunneb kirikus käimise etiketti. nimetab kristlike kirikute ühisosa ja erinevusi.	Kirikute paljus	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, teabekeskond ja tehnoloogia	Sissejuhatav lühiloeng: katoliiklus, evangeelne usk, õigeusk. Erinevused ja sarnasused. Töö paarides: koostada internetist infot kogudes lühikokkuvõte	Paaritöö hinne
ÕPILANE: tunneb peamist kristlikku sümboolikat ning oskab märgata ristiusu sümboleid ümbritsevas.	Kristlikud sümbolid	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, teabekeskond	Fotorännak. Õpetaja tutvustab lühidalt erinevaid kristlike sümboleid. Sümboleid tutvustava lehega lähevad õpilased koolihoonest ning püüavad fotograferida neidsamu sümboleid ehitistel, looduses, inimeste riietuses.	koostab lühireferaadi „Kristlikud sümbolid kunstis“ ning tutvustab valitud kristlikku konfessiooni.
Islam				

ÕPILANE: tunneb islami tekkeolusid, nimetab islami peamisi suundasid tänapäeval ning levikugeograafiat.	Tekkimine ja kesksed isikud Mõisted: koraan, mošee, prohvet, ramadaan, rituaal, imaam	Ainetevaheline lõiming: Ajalugu: Lähis-Ida 7.-8. sajand, geograafia: töö kaardiga.	Sissejuhatus: rühmatöö „Mida sa tead islamiusulistest?“ Loeng-esitlus: prohvet Muhammad. Islami kujunemislugu ja peasuunad. Islami levik tänapäeva maailmas. Ühine arutelu	
ÕPILANE: tunneb Koraani saamislugu, ülesehitust ja mõningaid lugusid.	Koraan	Läbivad teemad: kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Ajalugu: 7.-8. sajand, kirjandus: islami kirjandus.	Tutvumine valitud lõikudega Koraanist	
ÕPILANE: sõnastab ühe alussamba tähtsust islamis, nimetab viit alussammast. tähtsustab religiooni sotsiaalset dimensiooni.	Usu viis alussammast	Läbivad teemad: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus Ainetevaheline lõiming: Ühiskonnaõpetus: religioon ja ühiskond.	Klass on jagatud viide rühma, iga rühm tutvustab üht islamiusu alussammast. Vajaduse korral õpetaja täiendab. Arutelu: mis toetab sidusust meie ühiskonnas, peres?	
ÕPILANE: tunneb ära eelarvamuslikku suhtumist islamisse ning vastandub sellele.	Pühad ja pidustused, eluviis Mõisted: eelarvamus, diskrimineerimine, stereotüübid, religioosne grupp,	Läbivad teemad: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus Üldpädevustest toetatakse enim kodaniku- ja sotsiaalset pädevust, kui viiakse läbi tegevusi, mis suurendavad sallivust ja teadvustavad stereotüüpide ja diskrimineerimisega seotud negatiivseid aspekte ning digipädevusi läbi virtuaalse näituse tegemise.	Iseseisev töö tekstiga „Ma olen moslem“ Arutelu: miks läänemaailmas islamit kardetakse ja sageli halvustatakse?	koostab referaadi „Kuidas elavad moslemid Eestis?“ Kirjeldab islami pühakodasid maailmas.

	sotsiaalne grupp, islamofobia	Ainetevahelist lõimingut toetatakse ühiskonnaõpetusega läbi tegevuste, mis suurendavad sallivust ja vähendavad eelarvamusi.		
Religioonidevahelised suhted				
ÕPILANE: nimetab religioosete konfliktide põhjuseid ja toob näiteid religioonidevahelise koostöö kohta. väärtustab maailmavaatelist erinevust.	Religioonide-vahelised konfliktid ja dialoog Mõisted: õiglase sõda, eetilised õpetused, sõjalised konfliktid, identiteet, rahu nimel tegutsevad organisatsioonid	Läbivad teemad: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus Üldpädevustest toetatakse kultuuri- ja väärtuspädevust läbi selle uurimise, millised on erinevate religioonide vaated sõjast ning digipädevust seoses info otsimise ja allika kriitilise hindamise. Ainetevahelist lõiming: ühiskonnaõpetusega kui uuritakse kriise maailmas ning rahu eest seisvaid organisatsioone, ajalugu - Teine maailmasõda, inimsusevastased kuritööd. Õpilane toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid.	Lühiloeng: mis tekitab religioonidevahelisi konflikte? Religioonidevahelise koostöö näited Väitlus: erinevate maailmavaadetega inimeste vahel pole dialoog võimalik / on dialoog huvitav Tegevusülesanne: uurige õiglase sõja põhjuseid (materjalide veerus, Wikipedia artikkel) ja vaadake, kas ja mil määral te nendega nõustute. Mille eest sina oleksid nõus sõdima? Ühegi religiooni õpetus ei toeta sõja alustamist ega vägivalda. Ajurünnak: mõtle nendele sõjalistele konfliktidele, mida sa tead või oled ajaloos õppinud. Mis on nende peamised põhjused? Too välja nii palju erinevaid põhjuseid, kui tead. Vaata nimekirja tänapäevastest	

			konfliktidest ja arutle, milliste konfliktide põhjuseks on religioon ja mis on teised põhjused. Kasuta oma otsuste tegevuseks abi asjakohastest interneti allikatest. Arutelu: miks sageli arvatakse, et religioon põhjustab sõdu ja konflikte? Milliste oma tõekspidamiste pärast oled sina valmis võitlema? Arutelu ja tegevusülesanne: kuidas saada maailma rahu? Millised organisatsioonid või inimesed tegelevad rahu edendamise ja vahendamisega? Uuri lähemalt ühe sellise organisatsiooni või inimese kohta ja tee sellest ettekanne? Mis on selle organisatsiooni väärtused? Milliste vahenditega rahu eest võideldakse? Mis on selle organisatsiooni suurimad edulood?	
ÕPILANE: kasutab varem õpitut oma rolli loomiseks. Pakub võimalusi erinevate	Religioonidevaheline dialoog	Läbivad teemad: elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus	Rollimäng: kõigi uskude kogunemine. Klass jaguneb erinevate suurusundite esindajateks, kes püüavad	Tegevusülesanne rühmades: jagunege 3-4 liikmelisteks rühmadeks. Iga rühm saab endale ühe

maailmavaadetega inimeste koostööks. tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise.			ühiselt leida vastuse mõnele olulisele probleemile: keskkonnareostus, nälg, sõjad. Õpetaja on suunaja ja juhendaja rollis, protokollib toimuvat ning annab tagasisidet. Arutelu: milliste religioosete gruppidega või nende esindajatega olete kokku puutunud? Religioossed inimesed puutuvad sageli kokku eelarvamuste või diskrimineerimisega, sest nad võivad oma käitumise, riietuse, uskumuste, sümbolite, toitumise või muu poolest eristuda enamusest. Arutelu: milline klass ja ühiskond on rikkam, kas see, kus on inimesed kõik maksimaalselt sarnased, või see, kus on tolereeritud ka erinevused? Kui sulle meeldib sarnaste inimestega ühiskond, siis milline peaks olema see poiss või tüdruk, kelle moodi teised peaksid olema?	sotsiaalse või religioosse grupi (noored, moslemid, sportlased, tüdrukud, ameeriklased vms). Kõigepealt peab rühm panema kirja, millised eelarvamusel ja stereotüübid on antud grupi kohta levinud. Seejärel tuleb otsida internetist, kas sellised arvamused on kehtivad ning tuua võimalikult palju näiteid vastupidisest. Eestis on põhiseadusega tagatud usuvabadus, see tähendab, et iga siin elav inimene võib uskuda vastavalt oma veendumustele. Kuigi meie tänavapildis ei kohta palju erinevate religioonide pühapaiku ja silmatorkava välimusega esindajaid, puutuvad õpilased tõenäoliselt mitmekultuurilise keskkonnaga kokku reisisid või teises riigis õppides.